

Nejezte hřibata!

Michal Konštický (Vaud)

PK

Ilustrace Pavel Kantorek

TRITON
Praha / Kroměříž

Nejezte hřibata!

Michal Konštický (Vaud)

Ilustrace Pavel Kantorek

Stanislav Juhaňák – Triton

Michal Konšťacký (Vaud)
Nejezte hříbata!

Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována, rozmnožována ani jinak šířena bez písemného souhlasu vydavatele.

© Michal Konšťacký (Vaud), 2011
© Stanislav Juhaňák – Triton, 2011
Illustrations © Pavel Kantorek, 2011
Cover © Renata Brtnická, 2011

Vydal Stanislav Juhaňák – TRITON,
Vykáňská 5, 100 00 Praha 10
www.tridistri.cz

ISBN 978-80-7387-517-6

I.

*Fejetony, povídky
a úvahy medicínské*

Pohlaví

Karel Novák byl postarší alkoholik. Takovej ten ušmudlanej s červeným nosem a žilkami ve tvářích. Teď měl deprese, bolesti hlavy a známou známé našeho primáře. Ležel – vlastně seděl – u mě na pokoji. Kýval nohama. A byl smutnej. Z nějakého důvodu se náš primář domníval, že ho rozveselí několik odborných vyšetření a hadice zastrčené hluboko v tělesných otvorech. Pan Novák na všechna ta vyšetření pokorně chodil, a když přišel zpátky, zase smutně seděl na posteli. A kýval nohama. Známa známé byla zdravotnice a zároveň nastávající smutného pana Nováka. Úzkostlivě sledovala průběh léčby a vždy kategoricky odmítala možnost, že by se mohla o lásku pana Nováka dělit se Spojenými pivovary a sodovkárnami. „Musí přece existovat jiné vysvětlení! Kája alkohol skoro nepije!“ Každý výsledek jsme společně pečlivě prostudovali. Dokonce jsme zvažovali, že bolesti hlavy a skleslost pana Nováka jsou dány otravou oxidem uhelnatým. Známa známé to četla v jedné detektivce a odpůrkyně byla všeho schopná megera.

Nakonec jsme se domluvili, že smutný Novák podstoupí ještě neurologické vyšetření a EEG. Při EEG se na hlavu přilepí dráty. Proud se nepouští, ale snímá. Brnkačka. Novák se vrátil ještě skleslejší. Seděl na posteli s papírem z vyšetření v ruce a nohama kýval ještě o oktávu smutněji. „Jak to tam mohli napsat? Vždyť mě TAM ani nevyšetřovali!“ Když jsem si přečetl zprávu z EEG, pochopil jsem. Musel jsem vyběhnout ven na chodbu, abych ho nepoprskal smíchy.

Zpráva byla v záhlaví psána zvláštní směsicí angličtiny a češtiny. Název kolonky byl vždy v češtině a do ní se vyplňoval v počítači předvolený anglický text. U jména nebyl problém, protože tam předvolba nebyla a stálo tam hrdě česky Karel

Novak, jen bez háčeků a čárek. Další řádek byl nadepsán opět česky „rasa“ a anglická předvolba pro drtivou většinu Nováků zní „Caucasian“ – typ kavkazský neboli běloch. Kámen úrazu byl až v řádku třetím: „pohlavi“. Tady anglická předvolba umožňovala pouze dvě varianty: „female“ – žena, nebo pro Nováka mnohem méně lichotivé „male“. Ukázali byste své nastávající lékařské potvrzení, které říká „pohlavi male“? A pak že na velikosti nezáleží! Možná ho víc deprimovalo, že se na to přišlo až při vyšetření mozku. Protože „pohlavi male“ je často pouze stav mysli... Nebo ne?

Poprava jazyka lékařského

Jednou jsme transportovali pacienta z Itálie do Čech. Volala mi paní z asistenční služby, která celou věc zařizovala. Nechtěla mě zatěžovat překladem, tak požadavky na převoz zaslané v italštině přeložila se slovníkem a s kamarádkou. „Ti Talijáni fakt už roupama nevědí, co by si měli přát! Voni chtějí, aby pacient jel s PA-POU-ŠKEM a s GRA-MO-FÓ-NEM! To jako že mu bude cestou smutno, nebo co? Na ten gramofon by naše firma ještě přistoupila, ale proč by měl cestovat s tím ptákem, to nechápu!“ dala průchod svému spravedlivému rozhořčení. Uklidnil jsem ji, že se nejedná o papouška, ale (alespoň v češtině) o obyčejného bažanta, což je výraz pro nádobu na močení. Vzápětí jí došlo, i jaké desky si bude pán pouštět na gramofonu.

S překlady lékařských výrazů to není jednoduché. Francouzské berle jsou ve francouzštině berle anglické, stejně tak

francouzské nemoci (syfilis) říkají Francouzi nemoc italská. Pro někoho to může být španělská vesnice (pro Angličana je to vesnice řecká a pro Francouze pro změnu čínská). Řada zmatků vzniká také v překladech lékařských výrazů z angličtiny. Mým oblíbeným překladatelským omylem v medicíně je výraz „physician“, což znamená lékař. Zpravidla se tím myslí někdo z nechirurgického oboru. V drtivé většině překladů se dozvíme, že vyšetření provedl fyzik. Je s podivem, že ani překladatelům, ani divákům u televize není divné, když sličnou Pamelu vyšetřuje pro tíseň na hrudi fyzik. Trochu to vyvolává mylný dojem, že na konzistenci silikonových výplní dohlíží svědomitý americký kolega z technického oboru.

V jedné Grishamově knize se dočtete, že pro hrdinu přiletěli do džungle vrtulníkem medicí. Jen tam není uvedeno, ze kterého ročníku medicíny byli tito neohrožení studenti a jestli tam byli v rámci nějaké praxe. V některých jazycích – například v italštině nebo polštině – slovo medik znamená lékař. V češtině jde vždy o studenta medicíny. V tomto případě šlo zřejmě o paramediky, kteří se do češtiny překládají zpravidla jako zdravotní záchranáři.

Nevyčerpatelnou studnicí humoru je pro našince polština. Jeden polský kolega mi říkal, že jim čeština připadá jako žvatlání malých dětí. Přitom třeba poměrně nevinný inzerát se zněním hledám partnerskou firmu na západě lze do polštiny přeložit pro Čechy celkem pikantně jako *szukam partnera na zachodzie*. Od té doby jsem přemýšlel, jak polskému kolegovi ukázat, že pro nás Čechy může být žertovný i odborný polský text. Až jednou se mi dostal do ruky kýžený důkaz. Prý žvatlání malých dětí! Náš pacient byl v polské nemocnici a jeho stav nebyl příliš dobrý. Lékař, se kterým jsem mluvil po telefonu, mi slíbil, že mi příští týden pošle zprávu, jak se nemocnému vede. Když mi

v pondělí přišel fax, nevěřicně jsem zůstal zírat na zprávu. Stálo v ní: „Po ostatnim tygodniu jest POPRAWA.“ Možná že v té reformě zdravotnictví zašli až příliš daleko...

Nemanuálové

Dělal jsem výzkum. Z nějakého důvodu se mu říká výzkum vědecký. K tomu, aby si výzkum zasloužil svůj epiteton constans, musela zasednout příslušná schvalovací komise. Té se můj projekt kupodivu líbil. Jen mi vytkla, že nemám pacienty rozdělovat podle zaměstnání do kategorie manuální a nemanuální. „Řadíte se přece mezi intelektuály, kolego! Nejste žádný nemanuál, nebo co nám to tu píšete,“ hřímal na mne jeden z profesorů od předsednického pultíku.

Nějakou dobu to šlo. Přišel učitel – a šup s ním k intelektuálům. Horník a pekař byli zase v kategorii manuálně pracujících. Protokoly se vršily a všichni byli spokojeni. S trochou obtíží jsem zařadil do jedné z kategorií i policistu ze zásahové jednotky. A pak jednoho dne nastal problém.

Problém si mne zvědavě prohlížel šibalskýma očkama a zubil se několika zbylými zuby. Vyplnili jsme skoro celý dotazník a dostali jsme se až k bodu „povolání“. „Co jste dělal za povolání?“ „Tak různě,“ zněla ne příliš určitá odpověď. „Převážnou většinu života jste pracoval jako co?“ „Jako řas, pane doktor,“ pokusil se o vtip a zase mi ukázal svůj nekompletní chrup. Trochu mi docházela trpělivost. „Potřebuji vás zařadit do jedné kategorie. Pracoval jste rukama, nebo jste byl intelektuál?“ „Ani

jedno! Většinu života jsem se živil jako provazochodec!“ Nádhera! Tohle je pro fejetonistu přihrávka osudu. Lékař-nefejetonista by si vybral jednu z kategorií. Nebo by si hodil korunou, a tím by pro něj problém hasnul. Fejetonista ne! Ten se tetelí blahem. Slintá jako Pavlovovi psi a těší se, jak to celé rozmotá. „Takže rukama ne?“ ujišťuji se. „Já bych to po rukách nepřešel, pane doktore,“ přiznává upřímně. „Tak intelektuál!“ uhodil jsem na něj. „Jakejpak já jsem intelektuál? Vždyť nemám žádný školy.“ Je pravdou, že já mám doktoráty sice dva, ale nevylezu ani na žebřík. Ale kam s ním? Rukama se neživí – manuál není. Intelektuál to taky není. Co je tady zač? Pedál? Brrr! Možná peduál? Na kolonku peduální zaměstnání jsem však zapomněl, nehledě na to, že by vypadala v závěrečné zprávě přinejmenším divně. Studie se zúčastnilo 56 intelektuálů, 49 manuálně pracujících a jeden peduál (těžko bych totiž sehnal dalšího provazochodce). Možná bych trochu váhal u rikši. Je to peduál? Ten se přeci živí také nohama. Ale má i řidítka! A co takhle fotbalista? Manuál, nebo intelektuál? Vždyť někteří dávají góly i hlavou! A tudíž práce hlavou rovná se intelektuál! Ne, tudy cesta nevede.

Naráz mi svitlo! „Nosil jste při přechodu lana takový to bidlo?“ „Jo, vobčas ano.“ Tááák! Je to manuál! K dobrému bydlu potřeboval bidlo! Měl jsem radost. Dotazník byl zdárně vyplněn. Na odchodu se ještě otočil ve dveřích: „Jo, a taky jsem hrál ve filmu.“ Úžasem mi spadla čelist. Herec! Zpropadenej intelektuál! Do pr...! Musím to zas přepsat! „A v čem jste hrál?“ ptám se, zatímco se pokouším vygumovat záznam v protokolu. „V jednom díle Cirkusu Humberto... toho... no... provazochodce!“ Víte, že si už nevzpomínám, kam jsem nakonec zařadil policajta ze zásahovky?

Vinný střik

„Pane doktore, myslíte si, že je vhodné, aby lékař jezdil do práce na koloběžce?“ vítala mne obaleného bahnem primářka B. před vchodem do nemocnice. Chvilí předtím se mi zaseklo přední kolečko koloběžky ve výmolu na chodníku. Přepadl jsem přes řidítka přímo na vozovku před projíždějící auto, takže jsem si vzácně myslel to samé: „Ne, není!“ Primářka B. byla místní obdoba Poláčkova pana Fajsta, který v *Bylo nás pět* kontroloval „hochům, co spolu chodí“ čistotu uší a dbal na dobré mravy. Netrvalo ani týden a kolegyni upozornila, že není důstojné, aby lékařka chodila do práce v riflích. Snižuje to prý úroveň lékařského stavu. Ona sama byla vždy vzorem upjatosti a spořádaného chování.

Budete překvapeni, ale boží mlýny přece jen melou a na každého z nás jednou dojde. Primářka byla pozvaná spolu s vybranými VIP na ochutnávku beaujolais, což je, jak známo, mladé a zrádné víno. To, že se při akci opila, jí vůbec nezazlívám. Víno bylo zadarmo a v mnohém ji to přiblížilo k nám, chybujiícím hříšníkům. Ale to, co následovalo potom, si za rámeček určitě nedá. Jen s vydatnou oporou kolegů se dostala do autobusu, který odvážel ovíněné ochutnavače nazpátek. Autobus však jel cestou necestou a při jednom poskočení se TO stalo. Ještě teď jí zcela jistě zní v uších Erbenovy verše „vyvalily se vlny zdola a roztáhly se v širá kola“. Primářka zbledla a s vypětím všech sil se vztyčila. V tu chvíli to zřejmě nebyl zrovna dobrý nápad. Náhle se ozval ryk připomínající dvanáctěráka v říji. Následky byly katastrofické! B. znečistila dvě řady VIP cestujících před sebou a intenzitou vodního děla označovala zezadu pleš náměstkovi naší nemocnice! Když jsem se s ním potom bavil, tak říkal, že to zas tak strašný nebylo. Prý šlo o takový nevinný vinný střik...

Dechový test

Nás mladé přestěhovali jednoho dne do sklepa. Brzy to ve ctihodném lékařském pokoji vypadalo spíš jako na studentských kolejích. Kancelář ve sklepě má několik výhod: předně jste dál od primáře, a pak je odsud blíž k bufetu, na oběd a domů. Naše pracoviště tou dobou zakoupilo velmi drahý přístroj, který měl odhalit bakterii žijící v žaludku z vydechaného vzduchu. Bomba věc! A to aniž byste museli polknout endoskop, který si v ničem nezadá s hadicí na kropení zahrádky. Spousta lidí zajásala, protože jsou jedinci, které zjevně netěší, když doktor musí zasouvat cokoliv do kteréhokoliv z jejich tělesných otvorů. Ta žaludeční breberka mě v té době hodně zajímala,

a když bylo potřeba udělat několik testů na dobrovolnících, vzpomněl si docent na mě. Dechový test, tak se ono vyšetření jmenuje, spočíval v tom, že dobrovolníci – kolegové a zaměstnanci – vypili džus se speciální tabletou, za půl hodiny foukli do zkumavek a šli si po své práci. Zkumavky jsem pak donesl do laboratoře v jiné budově, kde se analyzovaly na zmíněném superpřístroji. Celkem prima výzkum, díky kterému pak odjelo několik kolegů do USA na kongres, zatímco já jsem si dál užíval svůj sklep.

Tou dobou k nám byl poslán z jiné kliniky na stáž mladý kolega R. Těšil se, jak se uleje na hodinku od práce a půjde ke mně dělat „vědu“ a pak se třeba vypaří směrem bufet a domů. Přístroj nikdy neviděl, jen tušil, že se bude někam dýchat. Zde se konečně dostávám k jádru pudla. Krátce před příchodem R. na dechový test u nás luxovala uklízečka koberce velkým průmyslovým vysavačem. Vysavač byl těžký a měl dlouhou hadici. Aby to ta dobrá žena pobrala, odnesla si jen část hadice s tím, že pro zbytek se staví za chvíli. Vzápětí přišel R. do místnosti a bez zaváhání zamířil k vysavači. „Hmmm, pěkněj macek, to ti povím,“ prohlížel si vysavač. „Slyšel jsem, že stál několik melounů!“ V tu chvíli mi došlo, že si nedělá legraci a myslí si, že toto je onen slavný přístroj. Několikrát tréninkově zhluboka vydechl do špinavé hubice vysavače. To už mi po tvářích tekly slzy od potlačovaného smíchu. „Vždyť to nemáš zapnutý v elektrice!“ podíval se na mě vyčítavě a strčil koncovku do zásuvky. V tu chvíli se uklízečka vrátila pro vysavač. Na obrázek, který se jí naskytl, asi nikdy nezapomene! Mne dusícího se smíchy a doktora R. zhluboka vydechujícího do vysavače! Pomalu k němu došla, vysavač vypnula z elektriky a k jeho velkému zděšení si přístroj odvezla. Teprve pak mu to došlo! Historka se brzy rozkřikla po nemocnici a když R. asi za týden

u vizity něco nevěděl, primář na něj křičel: „K vizitě umíš úplný kulový! Co taky můžu čekat od borce, kterej ve sklepe dechá do vysavače?!“

Tetování

Každý svého štěstí strojuvůdcem. O tetování neboli kérce to platí dvojnásob. Mám ve svém okolí řadu potetovaných, dokonce i jednu potetovanou tetu. No problem. Většina lidí se zabývá tetováním po stránce estetické. Já bych do diskuse chtěl vnést ještě hledisko zdravotnické. Schválně nepíšu zdravotní. Jsem dalek toho, abych zde kázal o přenosu toho či onoho. Viděl jsem i vězně, kteří byli tetováni špínou z podrážek svých bot... a dobrý.

Řada mých pacientů je tetována. Na nejrůznějších místech. S oblibou si čtu nápisy na jejich tělech slibující nehynoucí lásku. Často jde o lásku „nehynoucí“, když dotyčná „myluje Karla“. Možná by někdo měl vydat gramatiku pro amatérské tatéry. Stačí pár hesel, stejně se dokola opakují. Měl jsem i jednu pacientku, která trpěla strachem z rozčtvrcení, a tak si podepsala všechny končetiny. Prý kvůli snadnější identifikaci.

V sousedství bydlel potetovaný Lůďa. Občas ke mně chodil jako pacient. Kromě hlavy měl umělecké výtvary téměř všude. Na hrudníku byla pirátská loď, na břicho pak poklad, rakev, piráti i krásné kurtizány. Léta strávená ve Valdicích se konečně zúročila. Za pivo jsme si mohli prohlédnout chodící galerii i s výkladem. Žádné školometské pindy od promovaného kunsthistorika.

Real life. Jak on miloval ji, ona ho opustila a tomu jejímu pak rozbil hubu. Vytetovaná alegorie měla více dějství, protože ona byla pokaždé někdo jiný, a tak postav kolem pirátské lodi přibývalo. Potíž nastala, když měl Lůďa slepáka. Přes noc se z chodící galerie stala galerie ležící. Jeho hlavní starostí bylo, aby i přes chirurgovo dovádění na jeho břiše zůstaly hlavní motivy životní epopeje zachovány. Proto taky přišel pozdě na operaci. Báł se, že ztratí svou jedinečnost. Jizva byla podle toho patřičně velká. Naštěstí měl chirurg pochopení pro tetované a smysl pro humor. V operačním protokolu jsem se pak dočetl následující: „Operační řez vedu horní hranou víka rakve...“

Problematické je i tetování na místech, která rostou. V některých životních etapách to jsou téměř všechna místa na těle. Znáte to... Z koňů jsou naráz žirafy a indián má podivně protáhlý obličej. Asi zklamáním. Viděl jsem i malého delfínka na bříšku, ze kterého se po letech stala velryba – na panděru. V Anglii jsem jednou na chirurgii vyšetřoval mladou dámu. Nechtěla se svléknout a ukázat svou „zadní tvář“, ačkoliv tam byl zdroj obtíží. Posléze se přece jen nechala přesvědčit. Na levé pěstce měla vytetovaného oranžového kocoura Garfielda. Kocour tady číhal u dírký. Asi nemusím vysvětlovat u jaké. Po několika dětech a bouřích hormonů paní přibrala dobrých 30 kilo a z hravé kočičky byl obří tygr. Navíc vypadal jako po neštovicích... Takže dvakrát měř a jednou tetuj. Raději někam na ucho nebo na záda. Tetování zdar!

Ginkgo biloba

Moje nastávající stážovala na plastické chirurgii, kde léčila jistého pana inženýra H. Tento čiperný stařík byl neúnavný propagátor jinanu dvojlaločného neboli ginkgo biloba. Podle toho rozdělaval i lékaře. Kdo neznal ginkgo, ten na něj nesměl ani sáhnout. S ignoranty, kteří nemají povědomí o základním přírodním léku, se odmítal bavit. Každý večer jsem se dozvídal od své dívky nové podrobnosti o ginkgu. Pan inženýr byl velmi upovídaný, a tak jsem zakrátko věděl, že jinany rostou podél řeky protékající naším městem. Získal jsem také slušné znalosti o blahodárném vlivu ginkga na paměť, špatně prokrvené končetiny, hemoroidy a řadu dalších neduhů. Stal se ze mne takový expert, že jsem jednou publikoval i přehledný článek o tomto všeléku.

Pan inženýr měl ještě jednu zvláštnost – neženatého syna, jinak dobře zaopatřeného úředníka na ministerstvu zahraničí. Zdálo se mu, že synovi „ujíždí vlak“ (ačkoliv u ministerského úředníka to byl spíš taxík), a tak se ho pokoušel dohodit mé nastávající. Zkoušel nejrůznější záminky, pod kterými by se ti dva mohli setkat. Konzultace jeho zdravotního stavu se synem v kavárně. Konzultace jeho zdravotního stavu spojená s prohlídkou ministerstva zahraničí. Jakákoliv jiná konzultace kdekoliv. Jeho mozek, prokrvovaný díky megadávkám ginkga, vymýšlel stále nové způsoby, jak mi odloudit přítelkyni. Musím říci, že jsem začínal být trochu nervózní, a tak se mi dost ulevilo, když inženýra H. z chirurgie propustili domů.

Asi za půl roku jsem seděl v ambulanci. V čekárně už nebylo k hnutí a pacient, který byl už vyšetřený, se stále neměl k odchodu. Napadlo mne, že bych se mohl zeptat, jestli má zajištěný odvoz z nemocnice. Třeba ho to trkne a půjde si sednout do čekárny. Prý pro něj přijede syn. Úředník na ministerstvu zahra-

ničí. „A svobodný!“ významně pomrkal na sestřičku. Vtom mi to došlo! To je on! Ginkgo biloba! Ještě jsem ho zarazil na odchodu. Nemohl jsem si nevšimnout, jak sestřička obrátila oči v sloup: „Doktore, venku je plná čekárna lidí!“ Byl jsem nekompromisní. „Sestři, ukažte mi ještě jednou EKG pacienta!“ Chvilí jsem dělal, že si ho prohlížím, a pak jsem se obrátil na oba. „Dobře si všimněte této vlnky,“ strčil jsem jim pod nos EKG křivku. „To je typické EKG pijáka extraktu ginkgo biloba!“ vykřikl jsem vítězoslavně. Oba oněměli úžasem. „Jak jste to sakra poznal?“ hlesnul překvapeně inženýr. „No, jsem holt dobřej!“ „To je špičkové pracoviště!“ pravil obdivně. „A věřili byste, že ještě dnes existují lékaři, kteří vůbec netuší, co to ginkgo je?“

Varle

Všimli jste si, kolik literátů, umělců a filmařů se věnuje tématům z gynekologické ordinace? Co jen vtipů koluje o vyšetřeních ženských intimních partií? A jak málo se na druhé straně píše o záležitostech urologických? Tedy do jisté míry ryze mužských. A to i přesto, že lékaři se neoficiálně dělí na urology a neurology. I my, muži, chceme rovnoprávnost! Proto se zde hodlám vypsát ze svých zážitků, abych vyrovnal pomyslné misky vah.

I.

„Ženy si prý myslí, že největší bolestí je porod. To proto, že je nikdy nikdo nekopl do koulí.“ Toliko citát z prepubertálního období, dobře dokumentující citlivost tématu. Moje první vzpo-

mínka na tuto problematiku se váže k turnaji v karate někdy v osmé třídě. Na závodech jsem zjistil, že musím mít suspensor. Jinak nemohu nastoupit. Bez plastové ochrany v rozkroku bych byl diskvalifikován. To kdyby mne někdo kopnul omylem TAM, aby nebyly následky. Však víte... Poslal jsem svého otce, aby ve městě sehnal potřebnou pomůcku. Suspensor skutečně sehnal. Jenže... atletický čili látkový. Ten slouží k tomu, aby TO při skoku do výšky nevykukovalo. Prý: „Dej si tam kapesník, ten tě ochrání!“ John Lennon měl pravdu – nevěř nikomu přes třicet! Kapesník NIKDY NIKOHO při bojových sportech neochrání! To už vím bezpečně.

II.

Druhá vzpomínka se váže k praktickým cvičením z urologie. Měli jsme jako medicí cévkovat pacienta. Asistent si vybral spolužačku Sabinu, aby zavedla jednomu pacientovi močovou cévku. „Kolegyně, musíte penis napnout a očistit jodisolem,“ zavelel asistent. Poté přišla sestra, že má pan doktor naléhavý telefonní hovor. Sabina se vždycky moc snažila. Možná měla i trochu nereálnou představu o tom, kam až se dá něco takového napnout. A pacient byl patřičně napnut. Trochu to začínalo připomínat známou cvičební polohu „most“. „Horko, že?“ snažil jsem se prolomit ledy. „To jo,“ řekl vděčně. Zase jsme mlčeli. A minuty ubíhaly. Asistent nikde a Sabina pořád držela. „Ssss, ssss, pusť HO!“ šeptali jsme sborem. Sabina neslyšela, tak si nakročila směrem k nám. Potažmo i s pacientem (na tomto místě si laskavě povšimněte kreativního užití slova „potažmo“). Trvalo asi čtvrt hodiny, než se asistent vrátil. Pro Sabinu i pacienta to bylo asi nejdelší veřejné vystoupení v této disciplíně. Když lékař už už vcházel do dveří, Sabina TO pustila. Možná že TO vyklouzlo... „Kolegyně, vy jste mu HO znesterilnila! Víte co, běžte

raději od toho! Nováková, vemte si rukavice a očistěte pacienta jodisolem! Snad už mi nikdo nebude telefonovat.“ Jak známo, je lepší vrabec v hrsti nežli holub na střeše. A když už je vrabec v hrsti, tak držet!

III.

A pak jednoho dne došlo i na mne. My lékaři se pořád prohlížíme. Čteme si tak dlouho o příznacích, až je nakonec najdeme sami na sobě. Při studiu menstruačního cyklu se mi dokonce jednou spustila krev z nosu. Jde jistě o pozoruhodný případ empatie. Teď mne bolelo varle. Jen tak trochu. Přesněji se tomu říká bolest tahavá a může být příznakem nemoci. Okamžitě jsem volal známému – primáři urologie. „Ještě tady něco řešíme s přednostou po semináři. Ale přijď hned! Varle není prdel, kolego!“ dostalo se mi poučení.

Na urologii jsem zapsán dobře. Primář je otcův spolužák, synovi zdejšího přednosta jsem sehnal podklady pro seminární práci a také šéf ambulancí na mne má dobré vzpomínky. Ty nejlepší. Jednou jsem mu poslal na vyšetření nymfomaniku s konkrementem v močovodu u solitární ledviny. Přeloženo do češtiny – kamínek ucpal močové cesty a paní měla jen jednu ledvinu, u které hrozilo, že přestane fungovat. Na nadstandardním samostatném pokoji se souloží se třemi pány postupně zbavila močového kamene bez operace, čímž se nesmazatelně zapsala do dějin urologie. Byla z toho pěkná silvestrovská kazuistika.

Teď všichni tři seděli v posluchárně, pili kafe a jedli chlebíčky. Trochu příznačně na nich bylo vejce. S majonézou. „Promiňte... ťuk, ťuk... dobrý den. Už jsem tady! V klidu dojezte, nenechte se rušit...“ krčil jsem se nesměle u dveří. „Pojď dál, kolego!“ pokynul mi s plnou pusou primář. „Tak co máš na

srdci?“ „Na srdci mám varle,“ odpověděl jsem zdvořile celou větou. „Tak ho ukaž!“ „Tady???“ Ještě z dob studií mám povsátnou hrůzu z akademické pudy. Nikdy by mne ani ve snu nenapadlo, že budu odhalovat svůj genitál v posluchárně, kde jsem ještě nedávno psal testy. Je pravda, že jsem nějak neuvažoval nad tím, jak takové mužské vyšetření vlastně probíhá. „Na co myslíš, že jsme se doteď koukali?“ přerušil tok mých myšlenek primář. Pravda. Spustil jsem kalhoty ke kotníkům a odhalil se. Primář si utřel ruku od majonézy do pláště a stiskl mi varle. „Bolí?“ „UAAAAAAAAAAAAA!!!“ Vyhrkly mi slzy. „Trochu jo!“ „Karle, tahá ho varle,“ obrátil se na doktora vedle zřejmě s oblíbenou hláškou. „Koukne se na tebe ještě tady kolega,“ ukázal bradou směrem k vedoucímu ambulanci. „Je to největší machr na varlata v kraji!“ „To musej bejt rodiče pyšný,“ pomyslel jsem si, zatímco jsem snožmo skákal k odborníkovi. Ten zvolil jinou taktiku. Se šálkem kávy v jedné ruce mi druhou rukou zatáhl za varle směrem k podlaze. „UAAAAAAAAAAAAA!!!“ Skoro jsem mu hlavou vyrazil hrnek s kafem z ruky, jak rychle jsem se předklonil. „Mno, já nevím, možná by se na to měl ještě kouknout přednosta.“ „Už ne!“ žadonil jsem. Přednosta kliniky zvolil tah i tlak oběma rukama současně. „UAAAAAAAAAAAAA!!!“ „Nález se mi zdá symetrický.“ „Jo, teď jste mi je rozdrtil obě stejně!“ souhlasil jsem. No řekněte, zažije někdo tolik legrace při gynekologickém vyšetření? „Buď zdrav, doktore!“ loučil se primář pozdravem, kterému jsem v tu chvíli moc nevěřil.

Úplatek

Mám báječnou, špatně placenou práci. Jsem lékař. Pacienti to tuší a snaží se kompenzovat zdravotníkům jejich nelehký úděl nepravidelnými přídělky potravin. Jednotkou vděčnosti bývá jeden fernet, bonboniéra nebo pražená káva standard. Existují však i kreativní jedinci. Jedna paní donesla mému otci – jinak praktickému lékaři – asi šest vlašských ořechů se slovy: „A ne abyste zapomněl zítra přinést nazpátek to zelený z těch ořechů! Já to hážu ke stromům.“ Něco takového se nedá odmítnout!

Kdysi jsem dostal pytlík třešní. Když jsem pacientce dojatě děkoval, zarazila mne slovy: „Maj' to sežrat špačci, nebo vy, doktore?“ Pokud je otázka postavena takto, pak je odpověď jednoznačná.

Některé z darů se nedají sníst ani při nejlepší vůli. Mezi mé oblíbené nepoživatelné patří sada dřevěných kolíčků na prádlo, vařečka, fajfka a svícen ze samorostu. Ostatně před naturáliemi nás varoval již během studií jeden z mých profesorů. „Když tady někoho zavřete na tři týdny, krmíte ho téměř blafama, odebíráte hektolitry krve a ve finále mu uříznete nohu, co vám asi přinese? Správně! Otrávenou bonboniéru! Okamžitě to zahodte nebo s tím jděte uplatit někoho na finančním úřadě!“ Tady je morální apel podložen zcela logickým zdůvodněním našeho paranoidního pedagoga. A i kdyby nebyl? Čím je lékař oblíbenější, tím dříve ho jeho vlastní pacienti zahubí. Nevěříte? Buď zemře na otravu alkoholem, pokud začne koštovat fernety od pacientů, nebo ho skolí komplikace cukrovky po kilech čokolády, či infarkt po patnácté kávě standard. Ještě nikdy mi nikdo nedal dietní tyčinku nebo neslazenou minerálku. Asi z pověrčivosti také pacienti nenosí svým lékařům věnečky a rakvičky.

Na rozdíl od profesora ze studií byl jeden z mých primářů rád, když jsme dostávali od pacientů něco na zub. Požadoval totiž jakýsi desátek z každé potraviny na oddělení. Byl neuvěřitelně mlsný. Ujídal nám svačiny a ukusoval tatranky se samozřejmostí jemu vlastní. Na oddělení byl pánem, a tudíž mu patřilo – kromě našich životů – i naše jídlo. Tak tomu bylo až do chvíle, kdy přišla na vyšetření jedna stařenka. Na odchodu mi podávala cosi zabaleného do ubrousku. „Víte, já i dědeček máme cukrovku, rodina bydlí v Rakousku a dcera mi pořád vozí tyhle čokolády. My nevíme co s tím, tož jsem vám to donesla.“ Čokoláda pamatovala ještě Rakousko-Uhersko. Vybledlý obrázek na obalu ta hodná paní apgrejdovala zeleným ubrouskem s kytičkami. Když jsem čokoládu rozbalil, zděšením jsem uskočil. Čokoláda byla oříšková. Uvnitř oříšků se však zabydleli velcí bílí červi a vesele si tady rejčili. Chtěl jsem čokoládu vyhodit, ale pak mne TO napadlo. Takový pokus. Pečlivě jsem čokoládu znovu zabalil a odnesl na ultrazvukovou vyšetřovnu, kde je celý den šero a svítí tu jen lampička v rohu. Nikdo na oddělení nesní cizí čokoládu. Až na jednoho člověka... A odešel jsem na oběd.

Po návratu jsem spěchal na ultrazvuk. Polovina čokolády byla pryč! Obešel jsem oddělení, abych ukázal svou malou červí zoo. Sestřičky se s pištěním štítivě odvracely od čokolády. Jen primář naráz zbledl. Prudce vystartoval k záchodu. Pak se odtud dobrou půlhodinu ozývaly dávivé zvuky. Následně si nápadně dlouho čistil zuby. A pak se přiznal. Všichni jsme chtěli vědět, jak chutná takový červ. „Trochu jako želé nebo rozinka. Ty vole, já si myslel, že to je Studentská pečť.“ Zde se nabízí parafráze známé filmové věty: „Nebor jiným jejich úplatky, nebo se z toho zblázníš!“ Protože koho pacienti otravujou, toho pacienti otráví. A pomsta, ta bývá sladká.

Prdele

Žijeme jen jednou; a někteří z nás ani to ne. Je smůla, když máte šéfa sadistu a ten si vybíjí svou úchylku na vás. V nedaleké nemocnici jeden takový pracoval jako primář. Sousední sadista své lékaře za sebemenší prohřešky pohlavkoval a někdy je i kopal. Občas se zvedl chabý náznak odporu. Jednou mu stateční jedinci za způsobená příkoří nalili do kafe lék vyvolávající silné močení. Primář byl zrovna na cestě na nějaký seminář, kde měl přednést zdravici, a nedojel... Ale nic mu nezabránilo, aby své ovečky i nadále terorizoval. Za močení mučení.

Vůbec jsem neměl radost, když jsme byli já a kolega Vosáhlo vysláni na seminář pořádaný sousedním sadistou. Tradičně se zde scházejí primáři, docenti a profesori, což neslibovalo zrovna třeskutou zábavu. Z většiny z nich jsme měli hrůzu. Trvalo mi několik let, než jsem byl schopen vyslovovat současně souhlásky i samohlásky při rozhovorech s lékařskými kapacitami. „K semináři patří i společenská část,“ pravil náš docent. „Doufám, že nás budete dobře reprezentovat alespoň tam, když nemáte žádnou přednášku.“ A reprezentovali jsme velmi dobře. Již při prvních dvou přednáškách jsme se obcerstvěli tak důkladně, že jsme na obávaného šéfa, dosud oslovovaného jen příjmením a všemi možnými tituly, pokřikovali: „Petřéeé, pocéeém a dej si s náma paňáka!“, což trochu narušovalo odborný program.

Kupodivu náš nový kamarád brzy dohnal obcerstvovací handicap. Kolem nás sedělo i několik starších lékařů, většinou primářů z okolních nemocnic. Když jsme byli v nejlepším, vyprávěl jsem historku o našem kamarádovi R. Na tomto místě se omlouvám za malou vsuvku. Až dočtete dále, pochopíte, že byla nutná...